

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Winston Churchill, BLM a obvinění z rasismu

Zuzana Tomanová

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní vztahy – teritoriální studia

Specializace: Britská a americká studia / Evropská studia

Bakalářská práce

Winston Churchill, BLM a obvinění z rasismu

Zuzana Tomanová

Vedoucí práce:

PhDr. Pavel Hlaváček, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

.....

Plzeň, duben 2022

Zuzana Tomanová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu práce PhDr. Pavlu Hlaváčkovi, Ph.D. za jeho pomoc, rady a vstřícnou komunikaci při psaní této bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za podporu v průběhu studia.

Obsah

Úvod	6
1. Fenomény, jež způsobují největší rozepře v dnešní době	8
1.1. Rasismus	8
1.2. Hnutí Black Lives Matter	12
1.3. Ableizmus	14
1.4. Historie, kolektivní paměť a veřejné trauma	16
2. Osobnost W. Churchilla a jeho kontroverzní názory	19
2.1. Kontroverzní politická rozhodnutí a hladomor v Bengálsku	20
2.2. Nenávistný vztah W. Churchilla k lidem pocházejícím z Asie	21
2.3. Reakce Winston Churchilla na koncentrační tábory použité Britským impériem proti Afričanům	23
2.4. Řešení povstání Mau Mau v Keni	25
2.5. Churchillův názor na svrchovanost Anglosaské rasy	27
2.6. Churchill a eugenika	29
3. Nastínění argumentů obou stran při nařčení W. Churchilla z rasismu	31
3.1. Argumenty zastánců Winstona Churchilla	32
3.2. Argumenty pro změnu vnímání Winstona Churchilla jako bojovníka proti rasismu	35
Závěr	38
Seznam použité literatury:	40
Resumé	46

Úvod

V této práci se chci zaměřit na sira Winstona Leonarda Spencera-Churchilla a nařknutí jeho osoby z rasismu. Byl to muž, jenž se rozhodně svými činy zapsal do historie celého světa. V dnešní době hlavně s příchodem dvacátých let dvacátého prvního století a nových generací mileniálů a generace Z, které se ve velkém zabývají právy menšin, se přínos Winstona Churchilla a známých ostatních osobností jako je právě on, výrazně změnil. V posledních letech jsme mohli pozorovat velkou změnu ve vnímání různých činů či slov, respektive mluvy, které byly ještě na začátku minulé dekády viděny jako normální, avšak s postupným zlepšováním postavení ostatních ras a etnik se situace razantně změnila. Lidé už se nebojí nahlas promluvit o rasistickém či celkově problematickém chování bělochů, ať už v minulosti nebo v přítomnosti. To stejné platí i pro ostatní menšiny jako je LGBTQ+ komunita či postižení nebo psychicky nemocní, kteří byli ještě za Churchillova života vnímáni velmi negativně a společnost se jich zbavovala umístováním do psychiatrických ústavů, kde pak byli často mučeni a týráni. Afroamerické hnutí za občanská práva, jež bojovalo za práva Afroameričanů ve Spojených státech započalo svoje protesty až v padesátých letech minulého století, tedy až ke konci Churchillova života a během jeho druhého období v roli premiéra.

Lze zde zmínit pozměněné francouzské pořekadlo, které použil Niall Ferguson ve své knize, on ho sice použil vůči Churchillovu předchůdci Nevillu Chamberlainovi a jeho politice appeasementu, avšak já si myslím, že se hodí i v téhle situaci. Jeho pořekadlo znělo: „...tout comprendre, ce n'est pas tout pardonner...“ (Ferguson 2006: 318). V překladu to znamená pochopit, neznamená všechno odpustit. Pokud se podíváme na život Winstona Churchilla, můžeme velmi snadno, i bez velkých znalostí, porozumět jeho názorům. Byl to bílý muž, narozen v Britském impériu, přesněji v Blenheimském paláci, jež byl v majetku Churchillů po staletí až do dnešní doby. Narodil se také za vlády královny Viktorie, právě ona za dobu své vlády dokázala rozšířit Britské impérium do celého světa a díky ní se Británie stala nejsilnější mocností své doby. Jen tyto aspekty nutně

poznamenaly jeho pohled na svět. Byl velkým zastáncem impéria, věřil v břímež bílého muže, a tedy nadřazenost bělochů nad jinými rasami. Samotný fakt, že se narodil právě v Británii také hrál důležitou roli. Jejich pohled na svět, hlavně v době Britského impéria byl velmi sobecký, pokud bychom ho posuzovali podle dnešních standardů, například v porovnání chování Spojených Států vůči konfliktům či humanitárním krizím ve světě. Samotné chování Churchilla, o němž budu mluvit v této práci, je tím vlastním důkazem, on sice mohl uznat, že je určitá situace velmi smutná, pokud někde lidé umírali, avšak pokud se to netýkalo Britského impéria či přesněji jeho bílé populace, reakce nebo pomoc často z britské strany nikdy nepřišla. I přesto, že jeho názory byly často staromódní, on nebyl jediným, kdo podobné názory zastával a díky jeho postavení i přes nesouhlas například britských politiků v opozici, se nikdo proti němu příliš nepostavil.

Cílem této bakalářské práce je přiblížit názory obou stran argumentu v otázce Winstona Churchilla a jeho kontroverzních činů a názorů. V první kapitole se budu zabývat hlavně pojmy, jež jsou používány právě při argumentech, ať už jeho zastánců nebo odpůrců. Přiblížím zde také hnutí Black Lives Matter, které sice nezačalo diskurz o problémových akcích bývalého premiéra Velké Británie, ale rozhodně dostalo tohle téma do povědomí široké veřejnosti. V druhé kapitole bych chtěla zmínit dané kontroverze, jež se dostaly do médií díky sociálním sítím v roce 2020, i přestože byly některé Churchillovi zazlívány dlouhou dobu. Nakonec bych zmínila právě názory odborníků, rodinných příslušníků či aktivistů na danou problematiku. Jak se všichni veřejně vyjádřili ať už do médií nebo na sociální sítě nejen v zahraničí, ale i třeba u nás v České republice.

1. Fenomény, jež způsobují největší rozepře v dnešní době

Jedním z největších fenoménů dnešní doby je obviňování osob, ve většině případech známých osobností, či lidí ve vyšších postaveních, z problematického chování, jehož se dopustili. Politici nejsou jediní, kteří dostávají tato nařčení, mohou je dostat obyčejní pracující lidé, i když dopad jejich chování není pravděpodobně velký, tak jako u známých osobností. Nařčení se nejvíce týkají používání stereotypních nadávek nebo názorů vůči určité menšině. Do této kategorie spadá rasismus vůči jiným rasám, xenofobie, homofobie a transfobie vůči LGBTQ+ komunitě nebo diskriminace vůči lidem vyznávající jiná náboženství. Dále mezi obvinění může také spadat vědomé ignorování neschopnosti určité skupiny lidí plnit jisté činnosti, tohle platí především pro postižené nebo psychicky nemocné lidi.

V této kapitole bych vám chtěla přiblížit nejen pojmy jako rasismus či ableizmus, ale také hnutí Black Lives Matter, jež pochází ze Spojených států amerických, ale postupně se rozšířilo po světě i do zemí nevnímaných jako západní vyspělé státy. Budu také psát o problematice ve zkoumání historie a její neshodě z paměti. I přes to, že je historie často uznávaná jako fakt, někteří odborníci s tímto tvrzením nesouhlasí a poukazují na nutnost řešení doby, kdy byla událost zkoumána. Stern vidí úkol historie ve zkoumání různých názorů od všech skupin k jedné historické události, tak aby se zamezilo vytvoření jedné pravdy, která často bývá ovlivněna pouze názorem jedné skupiny a na ostatní nebere ohled (Barša 2011: 41). Chci zde přiblížit názory na vnímání historických událostí, či postav skrze moderní vnímání a zda je to opravdu jev pouze dnešní doby nebo byl používán již dávno v minulosti, ale začal se řešit až v dnešní době, kvůli většímu ideologickému rozdělení společnosti.

1.1. Rasismus

Cambridgeský slovník pojem vysvětluje jako chování, pravidla nebo předsudky, která zvýhodňují určitou skupinu lidí a poškozují jinou rasu na základě

jejich rasy, jedinci svoji rasu vidí jako lepší a nadřazenou ostatním (Cambridge Dictionary nedat.). Rasismus je jeden z pojmů, jež zaznívá hlavně v médiích a na sociálních sítích v poslední době velmi často. Ať už se jedná o jakékoliv téma konverzace, otázky ohledně rasismu lze nalézt všude. Lze říci, že se jedná o určitou diskriminaci vůči skupině osob, jež se od daného jedince odlišuje rasou. Tato rasa je viděna jako menšina a jsou jí připisovány zesměšňující stereotypy i různé charakteristiky, díky nimž je na ně často nahlíženo jako na méně schopnou rasu. Někdy jsou tyto stereotypy tak hluboce zapsány v mozcích určitých lidí, že do dnešní doby způsobují vážné újmy. Například Afroameričanům se daleko méně dostává adekvátní péče ve zdravotnictví, jelikož dodnes velká část lékařů ve Spojených státech podle průzkumů věří, že Afroameričané cítí daleko méně bolest než běloši či jiné rasy (Somashekhar 2016). O tom, co rasismus je a proč se objevuje se vedou dlouhodobé spory. Už od druhé poloviny minulého století, hlavně s příchodem Afroamerického hnutí za občanská práva, se vedly diskuze nejen mezi akademiky nebo lékaři, ale i samotnými aktivisty o tom, jak by se mělo na rasismus, a hlavně tedy na rasisty pohlížet. Na tento vývoj mělo vliv hodně faktorů najednou. Jednalo se o období, kdy psychické nemoci začaly být vnímány naprosto jiným způsobem než doposud a namísto uzavírání nemocných do psychiatrických ústavů až do jejich smrti, se lékaři začínali pokoušet pacienty léčit bezpečnými prostředky. Nastalo také velké odlišování a pojmenování „nových“ psychických poruch, jež byly doposud řazeny pod stejné pojmenování, například u žen byla nejvíce diagnostikována hysterie bez ohledu na jejich dané symptomy. Většina, podle dnešních psychologických charakteristik, nikdy hysterií netrpěla a je dokonce pravděpodobné, že většina nebyla ani psychicky nemocná. O několik let později, přesněji v sedmdesátých letech, přestala být homosexualita viděna jako psychická nemoc, v té době se pro vědce při řešení původu rasismu připojila i homofobie. Thomas ve svém článku zmiňuje problém, který nastal díky propojení těchto dvou událostí v daném období. Mluví o zavedení, jakéhosi spojení a vzniku pohledu na rasismus nebo i zmiňovanou homofobii jako na psychickou poruchu i přes to, že zde není ani dostatek důkazů k podpoře této teorie. Tohle vysvětlení je i v dnešní době velmi oblíbené, hlavně mezi známými osobnostmi zábavního

průmyslu nebo politiky. Často se za své rasistické poznámky omlouvají buď nevědomostí nebo faktory z dětství, avšak většinou zmíní pomoc pro pochopení svých problematických akcí od psychologů, čímž dávají jasné spojení mezi rasismem a určitých psychickými problémy (Thomas 2014: 24–29).

Někteří vědci se už na konci minulého století zabývali otázkou, zda rasismus, jež se dnes objevuje, je tím stejným, který vedl ke genocidám, kolonizaci nebo například politice apartheidu v Jihoafrické republice. Jayasuriya ve svém článku z devadesátých let vysvětluje svůj pohled na danou problematiku. On sám si myslí, že starý a nový druh rasismu se zkombinovaly a přidaly k sobě aspekty jako je etnikum, požadované vzezření lidí, kultura nebo jazykové schopnosti (Jayasuriya 1998: 4–5). Jeho tvrzení jsou sice mířena na západní země, nejvíce jsou ukazovány na příkladu z Austrálie, avšak v dnešním světě, kde je velmi rozšířené nejen cestování, ale i globalizace, lze důkazy jeho názoru vidět i na zemích v Asii, Severní Americe nebo Africe.

Zatímco dříve, dalo by se říci až do druhé poloviny minulého desetiletí, se rasismu nevěnovala až tak velká pozornost. Po vraždách Afroameričanů policisty ve Spojených státech amerických a následných protestech komunit, jež vzbudily pozornost po celém světě, se otázkami ohledně systémového rasismu a rasismu obecně začala zabývat řada lidí po celém světě. Otázky na sociálních sítích se však nezabývaly pouze aktuálně probíhajícího rasismu, například zmíněný systémový rasismus ze strany policie, státních úřadů, zaměstnavatelů či neférových pravidel ve sportech, jež utlačují nejvíce Afroameričanky. Začaly se zabývat také známými osobnostmi nebo politiky a jejich problematickými názory či činy. Ve stejné době se na sociálních sítích zrodil pojem „cancel culture“, při němž je vytýkána určitá problematická věc, jež řekli či udělali známé osobnosti nebo normální osoba například ve vyšším postavení než člověk, který se cítí utlačovaný. To se samozřejmě nemusí týkat jen rasismu, ale i homofobie, transfobie, antisemitismu či xenofobie. Jednou z „obětí“ této kultury je právě Winston Churchill, jenž byl obviněn z rasismu hlavně kvůli jeho podpoře imperialismu a také výrokům vůči Mahátmovi Gándhímu. Už samotné nazvání těchto osob

oběťmi často ukazuje jisté názory vůči dané situaci, jelikož použití slova oběť pro většinu lidí vyzní, jako jakési zmenšování dopadů činů na většinou vnímané skutečné oběti.

Na otázku, zda je opravdu daleko více věcí viděno jako rasismus v dnešní době, je však těžké odpovědět. Někteří lidé argumentují, že lidé jsou v dnešní době až moc „citliví“ a proto je tolik věcí viděno jako rasismus. Na druhou stranu můžeme vidět boj proti rasismu dávno v minulosti. Na upozorňování na rasismus nebyla příhodná doba, jelikož běloši byli viděni jako nadřazená rasa a problémy a připomínky ostatních ras je příliš nezajímaly. Situaci lze porovnat s právy žen a sexismem. Do dnešní doby sexismus ani misogynie nevytizely, ale až v posledních letech se na problémy žen začíná myslet a lidé více naslouchají problémům, jež ženy zažívají každý den. Stejně věci, které byly v minulosti ignorovány či byly brány za normální. Je možno tedy argumentovat, že nejde příliš o věc, která se řeší z ničeho nic v poslední době ale o to, jak se společnost posunula v řešení těchto problémů. Pokud se jedná o sira Winstona Churchilla a jeho akce a výroky, některé z nich byly už v době, kdy se staly kritizovány a jeho vrstevníci s nimi měli někdy problém, ale kvůli jeho postavení v Británii a jeho zásluhám při druhé světové válce se o jeho „prohřešky“ lidé až tak moc nezajímali. Rasismus je však pouze jeden z pojmů a problémů související s rasou, kterými se lidé v dnešní společnosti zabývají. Dalším pojmem může být například kulturní apropriace. Kulturní apropriace je případ, kdy někdo přebere část kultury jiné rasy, může se jednat o specifický oděv, styl úpravy vlasů, mluvy či tetování. Nemusí se jednat pouze o bělochy, kteří se této apropriace dopouštějí, jsou ale jejími nejčastějšími viníky právě oni. Problém s tímto fenoménem se pojí s rasismem právě kvůli zesměšňování kultury. Pokud kulturu provozuje daná rasa či národnost k níž patří, dochází většinou k negativní reakci okolí. Pokud ji ale převezme jiná rasa, najednou je tato specifická část kultury viděna jako moderní a žádaná. Někdy však může docházet k naprostému zneuctění něčí kultury, díky jejímu využívání jako kostýmu, spíše než spirituální věcmi, kvůli kterým existuje. Příkladem by mohlo být nošení čelenky patřící domorodým Američanům či používání heny pro zábavu

a krásu, bez pochopení jejich důležitosti v určených kulturách. Pojem je častým bodem hádek mezi lidmi, jelikož si nikdo není úplně jistý, co vše se dá za kulturní apropriaci považovat.

Pod rasismus se také váže „blackfishing“ a „black face“, jež popisují stav kdy se někdo snaží napodobit vizáž Afroameričanů. Může se jednat o styl úpravy vlasů, nadměrné umělé opalování či napodobování jejich specifické mluvy a stylu oblékání. Problém s těmito činy je, podobně jako u kulturní apropriace, že zatímco na Afroameričany je pohlíženo s odporem kvůli daným charakteristikám, běloši a jiné rasy dostávají spíše pochvalu a tyto věci či fyzické znaky jsou viděny na nich dokonce i jako vkusné.

1.2. Hnutí Black Lives Matter

V roce 2020 se lidem po celém světě razantně změnil způsob života, v jednom roce se totiž stalo hned několik zásadních věcí. Nejzásadnější událostí byla rozhodně pandemie Covid-19, avšak protesty pod jménem hnutí Black Lives Matter (zkráceně BLM) ve Spojených státech po smrti Afroameričana George Floyda, jež byl zadušen bělošským policistou, za sebou zanechaly velký odkaz nejen ve Spojených Státech, ale i jinde po světě. Lidé začali připomínat další Afroamerické oběti policejních zásahů. Tyto činy častokrát skončily bez potrestání policistů, i když udělali zásadní chybu a zabili ve službě neozbrojeného často i nevinného člověka. Při tomto nerovném zacházení vůči lidem jiných ras, hlavně v západních zemích světa, si lidé začali připomínat, jak daleko do historie toto zacházení až sahá. Někteří se rozhodli bojovat s historií pomocí článků, které ukazovaly na problematické zákony či rozhodnutí lidí u moci, jiní šli fyzickou cestou a ničili, sprejovali či převraceli na zem nebo do moře sochy oslavující významné historické osobnosti. Jednou takovou osobností byl již zmiňovaný sir Winston Churchill, nejen ve Spojeném království, ale také například u nás v České republice. V Británii museli dokonce sochy historických osobností schovat do provizorních dřevěných beden, aby se k nim protestující nemohli dostat a poničit je více. Zatímco mezi některými poničenými sochami byly sochy lidí, jež za svého

života obchodovali s otroky a lze tedy pochopit jasný důvod zloby na jejich osoby. Winston Churchill nebyl viděn do této doby jako rasista nebo pouze velmi malou skupinou lidí, avšak názory na něj se začaly velmi rychle měnit díky rychlému vyhledávání informací na internetu a sociálních sítích. Útoky na sochy však nejsou novým fenoménem, jež by se objevil až v roce 2020 společně s hnutím Black Lives Matter. Mnoho soch, jež vyobrazují slavné osobnosti či události z historie, muselo být postupem času odstraněno. A to i přes to, že socha stála v dané zemi řadu let a byl jí dán jasný význam, proč tam stojí. Další skutky či skutečnosti okolo těchto osobností či událostí, nakonec znamenaly jejich odstranění. Lze zmínit například odstranění soch generálů konfederace z občanské války ve Spojených státech amerických, jež byly odstraněny z university v Austinu v roce 2017.

Velkou zásluhu na uvědomění si situace, kterou musí zažívat každý den Afroameričané, hlavně v západních zemích, mělo již dříve zmíněné hnutí Black Lives Matter. To se objevilo již v roce 2013 po zavraždění Afroameričana Trayvona Martina policistou a následných protestů, kvůli nedostatečné reakci příslušných úřadů ve Spojených státech amerických. Hnutí následují jiná hnutí za občanská práva, avšak se změnami vycházejícími z nejen nového vnímání mladšími generacemi, ale i z jiných problémů menšin, které se často váží k problémům Afroameričanů. Například LGBTQ+ komunity nebo feministé často tohle hnutí podporují, jelikož LGBTQ+ Afroameričané a Afroameričanky jsou součástí i jejich snah o docílení rovného zacházení. Na rozdíl od jiných hnutí, vzešlo tohle zespoda, od obyčejných lidí, kteří se již nehodlali smířit se situací v níž museli žít. Zakladateli online hastagu [slovem popsany znak #] byli Patrice Cullors, Alicia Garza a Opal Tometi, Afroameričanky, aktivistky a dvě ze zakladatelek jsou součástí LGBTQ+ komunity (Rickford 2016: 35).

Největší pozornost však získalo až v roce 2020 z důvodu smrti George Floyda. Pravděpodobně díky novým generacím lidí, jež jsou velmi společensky uvědomělí a také spojením pandemie Covidu 19 a lockdownů, díky nimž mohli lidé vyjádřit svůj názor nejen na sociálních sítích, ale i rovnou venku na ulicích. Pod jménem tohoto hnutí se pořádaly a stále pořádají protesty proti diskriminaci

Afroameričanů po světě, či různé nadační sbírky a petice. Slogan Black Lives Matter se stal, jakýmsi symbolem boje proti útlaku menšin a podobné slogany si začaly po vzoru vytvářet i jiné menšiny, jako například Asian Lives Matter, jež se používal nejvíce při vlně násilných napadení a vraždění asijské menšiny ve Spojených státech v roce 2021. Hnutí se v první řadě snaží o zviditelnění útoků policií na Afroameričany, své sociální sítě i webové stránky však používají také k poukazování na každodenní nerovnosti, s nimiž se musí Afroameričané, hlavně ve Spojených státech potýkat. Zmiňují také úspěchy Afroameričanů v obrovském množství oborů, od politiky po sport či vědu. Ve jménu hnutí se pořádají i akce k oslavám Afroamerických umělců či lidí, jež se významně zapsali svými činy do historie, avšak jejich jména byla často utajena, jelikož se takzvaně nehodila do bělošské reality své doby. Lidé po celém světě znají a učí se o lidech jako byl Martin Luther King jr., avšak o ženě, jež pomohla ke vzletu Apollo 11 Katherine Johnson se lidé, někdy ani na základních školách ve Spojených státech, neučí. Natož aby se o ní učili žáci v ostatních zemích.

1.3. Ableizmus

Ableizmus je pojem popisující nespravedlivé zacházení nebo přístup k lidem s určitým postižením nebo hendikepem, jež jim znemožňuje dělat věci jako můžou zdraví lidé. Je zde také z části určité vnímání těchto lidí jako podřadných nebo nechtěných. Mezi tyto lidi patří nejen lidé s fyzickými, ale i psychickými problémy. Jak už jsem zmínila v podkapitole o rasismu, až do poloviny druhé poloviny minulého století byla velmi malá znalost a otevřenost od profesionálů pro lidi s určitým postižením. Je třeba říci, že se situace postupně lepší, avšak ani v současné době není přístup k těmto lidem rovnocenný s ostatními a záleží velmi na finanční situaci jedinců, jelikož finance jsou jediná možnost, jak usnadnit život těmto lidem. Lidé jsou často velmi neznalí ve vědomostech ohledně různých postižení, například jen překvapivě málo lidí ví, že jen velmi malé procento slepých lidí opravdu vůbec nic nevidí, naopak většina z nich má za jistých okolností zbytkový zrak, samozřejmě nemají zrak jako vidící, ale jisté náznaky zraku mají. Totéž platí pro psychické nemoci, zde se hlavně jedná o velké množství

negativních stereotypů, které ubližují jedincům trpících danou nemocí. Mezi tyto nemoci se pravděpodobně nejvíce řadí schizofrenie, hraniční porucha osobnosti nebo disociativní porucha identity. Určité nepochopení a mnoho stereotypů zažívají také lidé s ADHD nebo s poruchami autistického spektra neboli neurodivergentní lidé.

Diskriminace vůči zdravotně postiženým lidem se může rozdělit podle Aldreda Neufeldta do tří typů, jimiž jsou přímá, nepřímá diskriminace a nerovnoměrná zátěž. Tohle rozdělení však může být použito u jakékoliv diskriminace, i například u rasové nebo etnické diskriminace. U přímé diskriminace dochází k ubírání práv postiženým a vnímání jich jako méněcenných. Nepřímá diskriminace není tak snadno viditelná, jde spíše o nastavení pravidel, která poté z logiky věci vyřadí zdravotně postižené z možnosti se účastnit veřejného života. A nakonec u nerovnoměrné zátěže dochází k nastavení podmínek tak, aby se postižení lidé nemohli účastnit, avšak tyto podmínky nevycházejí přímo z nastavených pravidel, ale spíše kvůli limitovanému množství zajištění přístupnosti a použitelnosti pro všechny (Neufeldt 1995: 177).

Až v roce 2008 přijalo OSN Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením, jež má zaručit lidem se zdravotním postižením stejná práva jako zdravým lidem, avšak ani v roce 2021 se tak neděje ve většině států (Kuwonu 2021). Samozřejmě se situace pro tyto lidi změnila od dob například zmiňovaného Winstona Churchilla, avšak jejich možnosti jsou stále omezené. Například v době Churchillova působení v parlamentu byl dán v platnost Zákon o duševním deficitu z roku 1913, který nastolil jakousi segregaci duševně nemocných. Tohle zacházení nebylo pácháno pouze na chudém obyvatelstvu, ale i na jedincích z dobře finančně zabezpečených rodin, jelikož zdravotní postižení bylo vnímáno jako pošpinění rodinného jména. Jedním z příkladů tohoto špatného zacházení by mohla být matka nedávno zesnulého prince Filipa, princezna Alice, kterou léčil dokonce sám Sigmund Freud. On toho dokázal za svého života velké množství a je považován za zakladatele psychoanalýzy, avšak jeho přístup hlavně k ženským pacientkám nebyl nejlepší. Freudova kariéra ukazuje určitou snahu lékařů zabývat se

zdravotními postizeními jinými způsoby, nežli lobotomií nebo elektro šoky, už na začátku dvacátého století. Ve stejné době Churchill jako politik prosazoval nejen segregaci zdravotně postižených, ale i nucenou kastraci, praktiky jež byly legální za jeho života, například ve Spojených státech amerických.

1.4. Historie, kolektivní paměť a veřejné trauma

Historie v ideální formě, by měla být naprosto oproštěna od jakýchkoliv ideologií či emocí. Naprosté neutrality však nelze dosáhnout nikdy, jelikož samotní historici, kteří se historickými událostmi zabývají, jsou jakýmsi způsobem ovlivňováni nejen svým prostředím, ale i vlastními charakteristikami, jako je pohlaví nebo národnost či rasa, a zkušenostmi z jejich života. V praxi se historici snaží o co nejvíce objektivní poznání a zformulování historických událostí. Nejlépe na bázi zkoumání fyzických důkazů, například záznamů v archivech nebo také s pomocí bádání jiných oborů, třeba archeologie nebo antropologie. Nejčastějším problémem ve zkoumání historie bývá konflikt historiků a pamětníků, pokud výzkum probíhá u událostí, které se staly v nedávné době a lidé, jež se ho nějakým způsobem účastnili nebo byli jeho svědky, mají často odlišné vzpomínky a vytvářejí problém pro historiky, kteří se snaží o sepsání faktů. Někdy nejsou na vině ani samotní jedinci, jež událost zažili. Lidský mozek totiž může měnit vzpomínky lidí nejen podle toho, jak dávno se událost stala, ale i podle psychického rozpoložení daného člověka. Každý člověk prožívá trauma jinak, proto nastávají chvíle, kdy i například dvojčata, vyrůstající v násilném prostředí, si mohou pamatovat dětství jiným způsobem a nastanou u nich odlišné psychické problémy i přes to, že oba jedinci prošli stejným zacházením.

Groce ve svém článku zmiňuje, že samotná historie je revizí minulosti, a tedy nevidí problém, proč by nemohlo nastat znovu její prozkoumání, tentokrát z pohledu moderní doby 21. století, jelikož nelze, jak jsem již zmínila, naprostá neutralita nám známé historie (Groce 2016: 5–6). Jedním z příkladů, který jeho názor podporuje, by mohlo být zmiňování transgender Afroameričanky Marshy P. Johnsonové, která v roce 1969 započala Stonewallské nepokoje. Do nedávna byla

zmiňována i historiky jako drag queen (osoba, nejčastěji cisgender muž, která se obléká a líčí do často velmi přehnané ženy) a nebyla tedy uznána za transgender ženu. Nejen proto, že v době jejího života pojem transgender ani neexistoval, ale také z důvodu diskriminace vůči transgender lidem, jenž začíná být diskutována až v posledních několika letech. K tomuto tématu se také váže změna v 60. letech ve smýšlení o obětech, kdy se najednou připisuje daleko větší důraz na oběti konfliktů, než na bojující vojáky (Barša 2011: 15). Nietzsche vidí proměnu člověka, žijícího v západních zemích, z člověka akceptujícího svůj život, jaký je, na člověka, jež hledá viníka, který způsobil, že je jeho život takový, jaký je (Barša 2011: 59). Tento způsob vnímání moderního člověka je možné vidět hlavně v mladších generacích lidí, jako jsou mileniálové a generace Z. Ani jedni z nich se nehodlají smířit se situací, do jichž byli narozeni. Viní proto starší generace za vše, s čím jsou oni očekáváni žít ve stejném stylu jako jejich předchůdci, avšak za naprosto jiných podmínek. Příkladem by mohlo být řešení témat, jako je ničení životního prostředí nebo rovná lidská práva pro ženy, LGBTQ+ komunitu či jedince všech ras a etnik. Spadá sem také větší zaměření na psychické zdraví jedinců a následné dávání viny rodičům, opatrovníkům nebo na vzdělávacímu systému, jež jsou častým zdrojem vzniku různých psychických nemocí či traumat z dětství. Tyto věci byly řešeny v minulých letech jen velmi ojediněle a často byly vyřešeny jen částečně, bez dlouhodobých opatření.

Historie je často vyobrazována všude okolo nás v podobě soch či památníků tak, aby nám neustále připomínaly nějaké tragické události, oběti padlých vojáků nebo přínos některých významných politiků, jež se o něco důležitého v historii zasloužili. Lze argumentovat, že tyto památníky v nás v jistém slova smyslu mají vzbudit pocit empatie k účastníkům, například nějaké tragédie nebo konfliktu, ale ve stejnou chvíli nás nutit ke kritickému myšlení k danému tématu a nepřijímat tak pouze informace nám předkládané, třeba učiteli ve škole (Ansbach 2016: 82–87). Jiní akademici jako třeba James Young však argumentují, že tyto památníky jsou vytvářeny, aby sice vzpomínaly na události, avšak mají ospravedlnit zapomínání lidí na minulost (Barša 2011: 38). Kolektivní paměť jde často proti zásadám

neutrality historie v interpretaci událostí. Určité skupiny se etablojí na určitých historických událostech, které jejich předci zažili. Například vznik Československa v roce 1918 vzniklo díky etablování identity Čechů a Slováků, bez vazeb na Rakousko či německy mluvící země. Avšak tato paměť není stálá jako historie, i když i u ní lze polemizovat, zda není ovlivněná časem, ale pro lehčí rozdělení lze říci, že kolektivní paměť je více proměnlivá. Historie je revize minulosti, zatímco paměť se mění podle toho, jak se to jejím nositelům hodí (Nora 1989: 8).

Veřejné trauma je řešeno v několika oborech, hlavní kořeny jsou však v psychologii. Již Freud psal o post traumatické stresové poruše, jež se na jedinci neprojeví hned po traumatické zkušenosti, kterou zažil, ale vyjde na povrch v podobě úzkostí, halucinací či depresí po určité době (Schlipphacke 2015: 164–167). Trauma se však může také přenést na mladší generace. Dochází k momentu, kdy jedinci určité skupiny sice osobně určitou událost nezažili, ale traumatické vzpomínky si v sobě nesou, to však ještě není veřejné trauma. Veřejné trauma nastává až v momentu, kdy je nějakými jedinci trauma reprezentováno, v moderním vnímání dané doby, jiným skupinám tak, aby dokázaly vzbudit nejen zájem, ale i sympatie veřejnosti (Barša 2011: 49–52). Jak reprezentovat a chápat traumata však není jednotné, jelikož vždy existuje více stran konfliktu, a tedy poté tyto strany vnímají událost naprosto jinak a často se nechtějí smířit s odlišnou verzí, jež prezentuje druhá strana. Nelze však nikdy určit, jaká z těchto stran má pravdu ve svém tvrzení, jelikož často obě staví na podobných faktech z historie, avšak s úplně jiným ideologickým zaměřením nebo jiným úhlem pohledu na danou problematiku.

2. Osobnost W. Churchilla a jeho kontroverzní názory

Sir Winston Leonard Spencer-Churchill se narodil roku 1874 do rodiny britského konzervativního politika a dcery newyorského finančníka. Akademicky v mládí nevynikal, a nakonec přestoupil do Královské vojenské akademie v Sandhurstu, kterou zvládl dokončit. Při vojenských misích se projevilo jeho nadání v psaní a žurnalistice, tento talent mu vydržel po celý život, a dokonce dostal v roce 1953 Nobelovu cenu za literaturu. Díky vojenským misím se mu dostalo možnosti cestovat po světě a vidět mnoho zemí, jež spadaly do Britského impéria nebo v nich impérium bojovalo o území či suroviny. Lze tedy říci, že většinu svých předpokladů nestavěl pouze na své sociální třídě, do které patřil, ale také na vlastních zkušenostech. Bohužel takové smýšlení může často vést ke stereotypům či smýšlení o lidech podle zkušeností, bez možnosti změny našeho vnímání. Pokud své představy o lidech jiných etnik, ras či fyzicky zdravých lidí stavěl podle jejich chování vůči jemu nebo jiným lidem, nemůže být tato vize přesná, když on byl vždy členem většinové skupiny nebo alespoň mocensky silnější skupiny.

Mnoho jeho kontroverzí pochází z důvěrných konverzací s jeho přáteli či spolupracovníky. Některé však také pocházejí z jeho postupů, ať už z mládí v pozici vojáka, či později už z pozice politika. Zatímco se o něm v dnešní době ve školách západních zemí učí, jako o člověku, který poprvé použil termín jako železná opona. Za jeho života, byl často viděn za nepřítel milosrdného člověka. Pravdou je, že ani daný termín používaný při studené válce nebyl jeho výmyslem, pouze se stal známějším a více používaný. Dal mu tedy pouze jasnější význam spojený s rozdělením světa mezi Sovětský svaz a Spojené státy americké. Image Winstona Churchilla, kterou o něm lidé mají, záleží velmi nejen na zemi původu daného člověka, ale i jejich etniku. Systém vzdělávání je v každé zemi jiný, nejen pokud se jedná o množství informací, ale i v tom, jaké informace jsou žákům i studentům předávány. Informace poskytované ve vzdělání, jsou často spojeny s historickými zkušenostmi států. Například proto se v České republice často učí o osobnostech, které oslavovaly Čechy raději, než aby byly do vzdělání více

zakomponovány osobnosti, často i známější a úspěšnější, jež se ale příliš nezmiňovaly o svém původu či o české kultuře. Důvodem je snaha o naprosté osamostatnění české kultury a historie od německé či rakouské, podobně na tom jsou všechny státy na světě. Země, jež byly v minulosti kolonizovány Velkou Británií, budou mít v myslích zakořeněn naprosto jiný obraz například Winstona Churchilla, než lidé vyrůstající v České republice nebo jiné západní zemi.

V následujících podkapitolách se budu zabývat některými z jeho kontroverzních činů či názorů, vybrala jsem ty, jež podle mě nejvíce vystihují jeho smýšlení. Samozřejmě Winston Churchill žil velice politicky produktivní život a dožil se devadesáti let, není pro mě tedy možné v této práci popsat úplně všechny jeho kontroverze.

2.1. Kontroverzní politická rozhodnutí a hladomor v Bengálsku

Jednou z jeho největších kontroverzí byla reakce na hladomor v Bengálsku v roce 1943, jež dnes leží na území Bangladéše a Západního Bengálska. Tato katastrofa zabila miliony lidí, avšak důvodem nedostatku rýže v regionu podle vědců, jež zkoumali přírodní podmínky a ekonomů, nebylo počasí, ale zákony zavedené právě Winstonem Churchillem, který zastával v té době post předsedy vlády. Aykroyd již v sedmdesátých letech řešil čísla obětí hladomoru a sám se ve svých pracích přiklání k obětem okolo 3 milionů, nežli 1,5 milionu obětí odhadnuté Woodheadovou komisí (Aykroyd 1977: 35–36). Před touto tragédií se událo několik přírodních katastrof i válečné postupy v druhé světové válce, jež znamenaly ztráty pro Velkou Británii a mohly tedy způsobit menší zásoby rýže než obvykle. Území se muselo potýkat s cyklónem, plísni napadenou úrodou, záplavami, ale také se zabráním Barmy, což je dnes území Myanmaru, Japonskem. Avšak podle držitele Nobelovy ceny za ekonomii Amartyase Sena, nic z toho nezpůsobilo tolik obětí na životech, ani i když Barma dovážela rýži do Bengálska. Jeho teorie, proč nastala tato situace v Bengálsku, je stavěna na několika faktorech. Podle Sena za ní nemohl nedostatek rýže, jelikož měli více rýže a pšenice než

v některých letech před 1943, ale spíše problém venkova s nižšími platy, zvyšováním cen potravin a změnou hodnoty směn v potravinách (Sen 1981: 52–78). Podle Mukerjeeové byl jedním z dalších faktorů zničení rybářské ekonomiky na venkově a rozhodnutí o vyvážení velkého množství rýže z Indie, i přes to, že venkovské Bengálsko zažívalo vrchol vlny hladomoru (Mukerjee 2010: 164–282). Britský historik, jenž napsal biografickou knihu o Churchillovi, s vinou Churchilla nesouhlasí, naopak v rozhovoru v roce 2018 řekl, že Churchill udělal nejvíce co mohl v dané situaci, aby zasaženým lidem pomohl (Roberts 2018). Podle závěrů uvedených vědci, však Churchill a jeho vláda pomáhali špatně, kvůli nepochopení hlavních důvodů vzniku tohoto hladomoru. Díky druhé světové válce a snaze Británie o udržení Indie pod svojí vládou, a tedy v bezpečí před přibližující se japonskou armádou, Británie ekonomicky poškodila venkov Britské Indie. Ten se nacházel právě na území Bengálska, a i přes to, že některé části měly jídlo, jejich finanční situace jim neumožnila si jej dovolit. Sám Churchill řekl Leovi Armerymu, že si za situaci v Bengálsku mohla Indie sama, jelikož se „páří jako králíci“ (Mukerjee 2010: 29). Armery jeho slova zapsal do svého deníku, jež později vyšla jako kolekce pro veřejnost.

2.2. Nenávistný vztah W. Churchilla k lidem pocházejícím z Asie

Jednou z dalších Churchillových kontroverzí byla oboustranná nenávist s Mahátmou Gándhím, který byl indickým politikem, jenž vedl indické hnutí za nezávislost. Možná právě proto, protože Gándhí chtěl osvobodit Indii od vlády Británie, a tedy vzít jednu z nejcennějších zemí Britskému impériu. Kvůli tomu měl proti němu Churchill velmi negativní názory. Churchill, jakožto velký imperialista, nechtěl dovolit nezávislost Indie, rozhodně ne hned po druhé světové válce a za jeho působení v úřadu. Své názory o Gándhím neskrýval ani před médii či svými kolegy. V roce 1931 nazval Gándhího buřičem a polonahým žebrákem. Když Gándhí ve vězení začal držet hladovku, Churchill odmítal jeho propuštění a řekl, že by se Impérium zbavilo nepřítele, pokud by umřel (Heyden 2015).

Gándhí však nebyl jediný Ind, kterého neměl Churchill rád. V roce 1942 podle záznamu z deníku Lee Ameryho, Churchill řekl: „Nesnáším Indy. Jsou to brutální, zvířecí lidé s brutálním, zvířecím náboženstvím“ (Langworth 2020). Samozřejmě tohle není plně průkazný důkaz o tom, zda tato slova Churchill sám opravdu použil. Avšak od jeho ostatních názorů se příliš neliší, a proto je pravděpodobné, že něco v podobném smyslu opravdu v přítomnosti Lee Ameryho řekl. Rok poté při bengálském hladomoru odpověděl Churchill na telegraf s žádostí o jídlo pro oblast Bengálska, jež dříve patřila celá do Britské Indie, se slovy: „pokud je jídla nedostatek, proč ještě Gándhí neumřel?“ (Dickinson 2015). I když je Churchill vyobrazován jako nepříliš velký fanoušek Indů, jedna z indických osobností, které sklonil kompliment, byl Jawaharlal Néhrú. I přes to, že po jejich prvním setkání s ním Churchill nesouhlasil, v roce 1955 mu sklonil pochvalu za jeho činy (Nanda 1996: 478). Néhrú byl, ale vychován v západním britském stylu a lze argumentovat, že právě to byl jeden z důvodů proč s ním Churchill neměl problém, naopak Mahátma Gándhí se kulturou a chováním projevoval jako typický Ind, on sám sice také studoval v Anglii, avšak jeho styl oblečení i jeho víra byla nezměněna západní společností. Samotný Mahátma Gándhí má u svého jména množství problematických výroků a nevhodného, někdo by mohl říct i nebezpečného, chování. Hlavně v době sociálních sítí a vlně bojů proti pedofilii, groomingu a jiného nevhodného chování vůči dětem, mladistvým či mladých dospělých lidí. Řekl za svůj život několik rasistických názorů vůči Afroameričanům, také spal nahý v posteli s nezletilými dívkami, nesnášel ženy ukazující svoji sexualitu a jeho názory byly na dnešní poměry velmi sexistické. Jones ve svém článku zmiňuje, že Churchill neměl rád Gándhího pravděpodobně jen kvůli jeho snahám o nezávislost Indie, jelikož snahy nebělochů o vlastní vládu se mu osobně zdály nevhodné (2010). Gándhího problémové chování mu nevadilo, ba naopak s ním v některých otázkách ohledně Afroameričanů pravděpodobně i souhlasil. Obyvatelé Britské Indie však nebyli jediní, s nimiž měl Churchill problém. Neměl v oblibě podle jeho slov žádné lidi pocházející z Asie, sám v roce 1954 řekl o návštěvě Číny: „Nesnáším lidi se zúženými očima a copánky. Nemám rád pohled na ně ani jejich zápach [...]“ (Addison 2005: 233). Podle jeho názorů

se zdá, že obyvatele Asie vnímal jako druhořadé, byli pro něj pouze výhodní jako obyvatelé Britského impéria.

2.3. Reakce Winston Churchilla na koncentrační tábory použité Britským impériem proti Afričanům

Jak už jsem zmínila, Churchill viděl domorodé Američany a Australany jako podřadnou rasu, pokud se však jedná o Afroameričany nebo celkově černochoy, jeho pohled se nezdá být úplně jasný. Na otázku ohledně černošské rasy se Churchill vyjádřil několikrát a historici spolu s žurnalisty mají však jisté nejasnosti co doopravdy řekl a jaké měl pocity o daných událostech. Jedná se hlavně o jeho poznatky a názory na druhou anglo-búrskou válku, jež probíhala v letech 1899–1902 v Jihoafrické republice. Británie použila při této válce koncentrační tábory, v nichž kvůli špatným podmínkám zemřeli tisíce lidí. Přestože nacistické Německo v čele s Hitlerem je všeobecně známé jako první země, jež přišla s konceptem koncentračních táborů, není tomu tak, Británie pouze sama neoznačila daná místa za koncentrační tábory. Byly vybudovány pro koncentraci civilistů při válce, aby byli odděleni od guerilla vojáku, avšak kvůli nařízení spalování půdy a farem za účelem zneškodnění protivníka, se dostávalo stále více lidí do těchto táborů, z nichž často neměli kam odejít (Forth – Kreienbaum 2016: 245). Častými oběťmi byly hlavně ženy a děti, jež převážně umíraly kvůli špatným hygienickým podmínkám, nedostatečnému množství potravy, či na nemoci rozšiřující se v přelidněných kempech díky škůdcům. Tábory byly rozděleny podle ras na bělošské a černošské, přičemž v černošských kempech byly horší podmínky než v kempech pro bělochy. Tyto koncentrační tábory se staly největší ostudou války i jedním z velkých historických skandálů Británie jako takové. Už v době války přitáhly pozornost veřejnosti, která buď vinila zajatce ze smrti mezi nimi samými nebo byla obviněna Britská vláda za nelidské a brutální zacházení se zajatci, hlavně s dětmi a ženami.

Churchill v té době neměl moc nad řešením či vedením situace při této válce, sám byl dokonce Búry zajat a později uprchl z jejich zajetí. Své názory

o zacházení s dětmi a ženami v koncentračních kempech a samotném použití koncentračních táborů proti Búrům se podělil v dopise z roku 1901 ze dne 25. ledna, jež vyšel v časopise The Times. V tomto dopise Churchill kritizuje Henryho Campbella-Bannermana a Roberta Crewea-Milnese za připisování viny vládě a obhajování armády, podle něj leží vina za tyto činy na obou stranách. Také připomíná, že i pokud se zajatci v koncentračních kempech bránili zajetí, nemělo by se o tomto příliš diskutovat, když se jedná o umírání dětí a žen, kvůli špatným podmínkám nastaveným Británií. Množství obětí v těchto táborech podle něj bylo vysoké a dotazuje se, zda samotné používání koncentračních táborů není příliš barbarské. V poslední části dopisu Churchill klade otázku, co mohlo být uděláno či co by se ve válce stalo, pokud by nebyly použity tyto koncentrační tábory. On sám se snaží přijít na odpověď a zdá se, že ani on na lepší styl boje proti Búrům v té době nepřišel. Zatímco odsoudil zacházení se zadrženými, tento systém byl pravděpodobně viděn jako nejmenší zlo nejen v jeho očích, ale i v očích vlády a armády. Právě na tento bod se snažil pravděpodobně upozornit Johann Hari v jeho recenzi na knihu o Churchillovi od Richarda Toye, zmínil totiž něco, o čem jsem psala i já dříve. Jedná se o to, že ve svém dopisu Churchill přiznal minimální utrpení, jež byla schopna Británie postihnout (Hari 2010). Churchill, jak jsem již zmiňovala, věřil v moc a sílu Britského impéria a z jeho názorů o jiných rasách lze rozpoznat nejen znaky komplexu bílého zachránce, což je moderní termín užívaný dnes namísto břemena bílého muže, ale i stereotypní smýšlení vyšších sociálních vrstev, a hlavně politiků z Britského impéria. O lidech černé rasy si osobně myslel, že nejsou až tak schopní jako běloši, avšak podle jeho osobního názoru, pokud by potkal civilizovaného černocho, neměl by proti němu žádné negativní pocity (Toye 2010). Je však nutné zdůraznit, že pravděpodobně mluvil pouze o černošských mužích a ne ženách. Pokud vezmeme v potaz jeho kompliment složený Néhrúovi, lze vidět jasný důkaz, že respekt vyjádřil lidem jiné než bílé rasy či jiného etnika, pouze pokud se daný člověk choval podle západních pravidel, a hlavně tedy britských zásad a kultury.

2.4. Řešení povstání Mau Mau v Keni

Zatímco při druhých búrských válkách neměl Churchill žádná rozhodovací práva o tom, jaké prostředky se použijí v boji, při konfliktu v Keni byl premiérem Velké Británie. V Keni, jež byla v té době součástí Britského impéria a nazývala se Britská Keňa, byly v padesátých letech minulého století použity zadržovací tábory, které profesorka Caroline Elkins v názvu své knihy z roku 2005 nazvala „britské gulagy“. Britové tyto tábory použili při proti-kolonizačním povstání Mau Mau v letech 1952 až 1960, zajímavý je fakt, že Británie se příliš dekolonizaci po druhé světové válce nebránila, proto jejich velmi drsná reakce v Keni zaráží. V těchto táborech bylo koncentrováno přes několik stovek tisíc Afričanů, jež museli snášet nejen špatné hygienické podmínky a přelidnění, ale také mučení a sexuální násilí žen i mužů. Mnoho přeživších obětí, či jejich rodinných příslušníků, se roky snažili žalovat příslušné britské orgány za mučení jež zažili právě při povstání Mau Mau. Při těchto žalobách byly nalezeny další důkazy o hrubém chování Britského impéria ve světě při kolonizacích. Jedním z obětí britských táborů byl děda bývalého amerického prezidenta Baracka Obamy Hussein Onyango Obama, který musel podle slov jeho ženy přežít barbarské mučení od britských bělošských vojáků (Bowcott 2008). Mučícími technikami bylo nejen bití, ale i například zarývání ostrých předmětů pod nehty či do hýždí, poškozování ušních bubínků, amputace částí těl, poškozování genitálií či vkládání nebezpečných předmětů do nich, kastrace, tahání za automobilem, pálení ohněm nebo topení.

Winston Churchill opustil místo premiéra Velké Británie v dubnu roku 1955 a podle výpovědí obětí či pozůstalých, tyto násilnosti probíhaly od začátku potlačování povstání, lze jen těžko uvěřit, že Churchill o činech nevěděl anebo k nim přímo nedal rozkaz. V roce 1953 měl mrtvici, jež mu paralyzovala část těla, avšak do konce téhož roku se jeho zdravotní stav zlepšil. Sám Churchill, jenž otevřeně kritizoval počínání vlády proti Búrům v Jihoafrické republice na začátku 20. století, o padesát let později neokomentoval vlastní barbarské počínání jeho vlády v Keni, naopak se vědci i právníci přiklánějí k úmyslnému zatajování

dokumentů o povstání Mau Mau a britském zapojení. O událostech promluvil pouze dvakrát, přičemž jednou řekl, že je proti masovým popravám vládou Britské Keni (The Churchill Project 2016). V roce 1953 zemřel Stalin a Churchill, jenž na tom nebyl zdravotně dobře, pravděpodobně dával více pozornosti probíhající studené válce než situaci v Keni. To však neznamená, že stále neodpovídal za mučení, jež se v táborech stalo. Někteří argumentují, že Mau Mau bojovníci byli také velmi agresivní nejen vůči britským vojákům, ale i civilistům, hlavně bělošským farmářům, proto britské chování je podle nich z části ospravedlněno (BBC 2011). Je však nutné připomenout, že Mau Mau bojovníci se bouřili proti kastovnímu systému, kterému vedla bílá rasa, zatímco Británie použila mučení a sexuálního znásilnění ke zlomení vůle těchto bojovníků. Britská vláda se v roce 2013, přes padesát let po skončení povstání Mau Mau, omluvila za své činy obětem mučení v zadržovacích táborech a rozhodla se jim vyplatit odškodné.

O profesorce Caroline Elkins a její knize z roku 2005, popisující tyto události, jsem se již zmínila dříve ve své práci. Právě ona zde přiblížila chování Britů v Keni v 50. letech minulého století. Za svou práci byla vědci často kritizována, pro nepravdivost jejích informací, či přílišné zapojení jejích emocí. To může také souviset s jejím pohlavím a mužským pohlavím kritiků její práce, ale to je vedlejší diskuze. V té době britská vláda odmítala platit za své činy, avšak po objevení několika stovek krabic s dokumenty, jež z části i potvrdily některé informace udávány Elkins o pár let předtím, musela Británie uznat své agresivní chování v Keni. Jedním z kritiků Elkins byl Bethwell Ogot, jež napsal recenzi na její knihu v roce, kdy sama vyšla. V jeho článku nejvíce upozorňuje na autorčino zjednodušování konfliktu, vyobrazování povstalců jako slabších a bezmocných vůči Británii a také možná nepravdivá svědectví od bývalých vězňů zadržovacích táborů i jejich věznitelů, hlavně kvůli získání peněz, či pouze z důvodu uplynutí skoro padesáti let od těchto incidentů (Ogot 2005: 493–498).

Churchill promluvil proti britské vládě a jejich zásahu v Jihoafrické republice na počátku 20. století, avšak on sám podporoval nepřiliš bezpečné nástroje při konfliktech, nejen ty použité při povstání Mau Mau. Jedním z těchto

nástrojů je užití jedovatých plynů vojáky při bojích proti necivilizovaným národům (Milton 2013). Nebezpečné a často jedovaté plyny v té době byly využívány nejen Brity, například i Německo je hojně používalo při první světové válce i přes to, že tyto zbraně jsou velmi nebezpečné pro obě strany. Je s nimi totiž těžší manipulace a plyny mohou kvůli větru poranit i člověka, jež ho vypustil. I v dnešní době je však v mnoha zemích legální vlastnit a použít plyny, jež mohou způsobit v jisté míře vážná zranění, například slzný plyn mohou použít jak civilisté, tak i policisté nebo vojáci. Hojně se jej využívá při demonstracích v demokratických zemích, jelikož je viděn jako méně nebezpečná obrana, než je například elektrický paralyzér nebo obušek či zbraň.

2.5. Churchillův názor na svrchovanost Anglosaské rasy

Churchill byl zastánce autonomie pro Irsko, jelikož doufal v lepší propojení Irska s Británií, avšak pokud věřil v hierarchii ras a Anglosasové byli pro něj na úplném vrcholu, Irové jakožto keltové pro něj byli podřazení. Nehledě na to, že Irové, Italové i Řekové byli často viděni jako jiná rasa či etnikum, i přes to, že jsou to podle dnešních standardů běloši. Faktem však je, že dříve ve své politické kariéře byl proti, aby Irsko smělo mít vlastní vládu. Později mu k autonomii sám dopomohl. Samozřejmě mohlo jít o změnu názoru vůči Irům nebo si pouze uvědomil strategickou důležitost Irska pro Britské impérium. Jeho snaha o dobré vztahy byla pouze pro dobro vlastní vize v silné impérium. Jak jsem již zmínila, Churchill viděl ostatní rasy a někdy i národnosti jako podřadné. Obyvatelé Asie, však nebyli jediní lidé, které neměl v oblibě. Churchill se také netajil svými názory vůči domorodým obyvatelům v Americe a Austrálii. V roce 1937 řekl, že vše, co se stalo těmto domorodým obyvatelům, všechny činy, jež jim byly napáchány nejen obyvateli Velké Británie, ale i ostatních Evropských států, nebyly podle Churchilla pochybením a nebyly tedy špatné. Podle něj „[...] silnější, výše postavená rasa, více světově moudřejší rasa [...], přišla a vzala si jejich místo“ (Heyden 2015). Sám také věřil v anglosaskou svrchovanost, jež spojovala Britské impérium a Spojené státy americké. Tyto jeho názory mohly být jedním z jeho pokusů o sblížení se se Spojenými státy a navázat s nimi speciální vztahy, o které

Churchill velmi stál. Jeho názory o jiných rasách a etnikách potvrzuje i jeho nenávist vůči bolševikům a Rusům jako celek, když je nazval škůdci. Zajímavé je, že i přes fakt, že je Churchill viděn jako odpůrce nacismu, jeho nenávist vůči komunismu byla silnější, jelikož sám v roce 1937 v Dolní sněmovně přiznal, že kdyby měl na výběr mezi komunismem a nacismem, vybral by si nacismus. To však bylo ještě před tím, než si většina politiků v západních zemích v té době uvědomila nebezpečí, které se skrývá v Sovětském svazu a komunismu, nakonec to byl Churchill, který prosazoval zásah proti Sovětskému svazu ještě před koncem druhé světové války a kompletní porážku nacistů.

Lze zmínit i Churchillův slogan, podle nějž chtěl, aby se Británie v roce 1955 řídila - „Udržujte Anglii Bílou“ [v originále „Keep England White“] (Addison 2005: 233). Ve stejné době zažívala Británie vlny migrace převážně Afroameričanů ze Severní a Střední Ameriky. Tito migranti byli poté často odsouzeni k životu v nejchudších částech Británie a pracovali obvykle jako dělníci v průmyslu. To za vlády Churchilla a poté až do vlády Margaret Thatcherové, nebyla úplně podřadná práce, i když nebezpečná, avšak kvůli rasismu, zažívali větší úskalí než ostatní průmysloví pracovníci. Nejznámějším důkazem může být nápis na dveřích v Británii, který dával najevo diskriminaci vůči nejen černochům, ale i Irům a lidem se psy, kteří si chtěli najít bydlení k pronájmu. Tento nápis jasně porovnával lidi odlišných ras a etnik k psům, a i přes to, že není jasné, kdo ho vyfotografoval, ani kde se nacházel, byl ověřen mnoha věrohodnými zdroji jako pravý. Jiné důkazy o rasismu v Británii vůči migrantům z té doby jsou k nalezení v archívech a proto, tento nápis není ničím překvapivým.

Názory Winstona Churchilla na Iry a Irskou republiku jsou poněkud matoucí. V průběhu jeho života, dokonce během několika pár let, naprosto změnil svůj pohled na nezávislost Irska. Churchill zastával roli Ministra války od roku 1919 do roku 1921 za Liberální stranu a zasloužil se o vytvoření skupiny, nazývané podle nošené uniformy, černohnědí [v originálu The Black and Tans]. Tato skupina se skládala z vycvičených vojáků, často veteránů z první světové války, jež byli vysláni v roce 1920 do Irska, aby tam pomáhali Irské královské policii

potlačit irské nacionalisty, a hlavně Irskou republikánskou armádu [IRA], avšak začali, místo tohoto úkolu, ve velkém napadat civilisty a jejich majetek (Transition Year Class 3 2015: 40–43). Jako jeden z lidí, jež tuto skupinu navrhli a také kvůli jeho pozici, není lehké uvěřit, že by nebyl, alespoň částečně, obeznámen s činy těchto dobrovolníků. Možná právě proto změnil svůj názor a o rok později v roce 1921 byl u podepsání Anglo-irské dohody, která ukončila irskou válku za nezávislost. Později však, za druhé světové války, plánoval možnou invazi do Irska a zabránění některých Irských přístavů (Wood 2010: 49–50). Irsko zůstalo po dobu druhé světové války neutrální zemí, avšak jisté sympatie k nacistickému Německu existovaly, proto pravděpodobně tento plán vznikl, jako pojistka pro případné připojení Irska k mocnostem Osy.

2.6. Churchill a eugenika

Již jsem zmínila názor Winstona Churchilla na nacismus oproti komunismu, v této podkapitole se pokusím přiblížit, proč měl svými názory blíže k nacismu nežli komunismu. Churchill totiž zastával filozofii, jež věřila ve vyšlechtění člověka pouze s žádanými a „správnými“ charakteristikami pro první polovinu 20. století. Právě tato věda je velmi často spojována s nacistickým Německem, jelikož právě Hitler se snažil o „vyšlechtění“ nejlepší a „čisté“ rasy, jež byla nazývána Árijskou rasou. To vše však neznamená, že byl Churchill anti-semitista, ba naopak. Churchill byl velkým podporovatelem nejen židů, ale i židovského samostatného státu (Rubinstein 2004: 167). Dnes by byl za tyto jeho názory označován za zionistu, kvůli podpoře Izraele, a naopak negativním názorům vůči Palestině. Úpadek eugeniky v Británii přišel po první světové válce, kdy se postupně tato filozofie začala spojovat s extrémními pravicovými názory a mnoho politiků oficiálně od své podpory odstoupilo (MacKenzie 1976: 517–519). Churchill se otevřeně hlásil k ideologii eugeniky, když zastával post ministra vnitra a napsal v té době v roce 1910 dopis premiérovi Velké Británie Herbertovi Asquithovi. Poté se v roce 1911 účastnil prvního mezinárodního eugenického kongresu v Londýně, kde byl napsán jako jeden z vice-prezidentů (Tanner 2012: 465). Dopis, jež napsal premiérovi Asquithovi se zabýval, spíše než rasou či etnikem,

hlavně psychickými nemocemi a psychickým a fyzickým postižením jedinců. Churchilla velmi zajímala sterilizace psychicky postižených jedinců, hlavně po vzoru Spojených států a také zákaz svateb pro tyto jedince. Věřil, že nejlepším možným řešením by bylo, aby tyto lidské nedostatky, jež tito lidé měli, vymřeli s nimi, zatímco Británie by mohla využít jejich síly v pracovních táborech (Gilbert 2009). Wilfrid Scawen Blunt vydal své deníky, v nichž zmiňuje Winstona Churchilla a jeho rozhovor s ním o daném tématu. Podle Blunta Churchill vytvořil plán na ubránění moci a sterilizaci ozářením psychicky postižených lidí, aby se dále nemohli množit (Blunt 1921: 399). Zajímavým faktem je, že podobným způsobem se v té době také léčily většinou pouze pacientky z hysterie.

Nejenže je tato filozofie extrémně ableistická, je také rasistická, homofobní a transfobní. Problémem není pouze to, co je vnímáno jako ten ideální standart, je zde i problém v tom, kdo bude ten standart vybírat a určovat. Nastává zde také otázka ohledně vědeckého podložení těchto způsobů „vylepšení“ lidské rasy. Fakt, že jsou lidé psychicky či fyzicky postižení, vždy neznamená nízkou inteligenci, ani v případě neurodiverzity. Někteří lidé možná mají nižší IQ, z toho však nevyplývá, že jejich potomci ho budou mít nižší také. Podobně, jako když má někdo v rodině určitou nemoc, neznamená automatické narození všech potomků s touto nemocí. Genetika není tak jednoduchá, jak se na první pohled zdá. Například rostliny či zvířata lze vyšlechtit, u lidí tento proces není tak jednoduchý, jak se by se mohlo zdát. Zatímco u rostlin se mohou vědci dohodnout co je jejich ideálním cílem daného šlechtění, u lidí je takový cíl nedosažitelný, jelikož daný ideál by vždy diskriminoval velkou část menšin. Winston Churchill tyto ideologie podporoval i přes nesouhlas některých doktorů a vědců té doby, otázkou však zůstává, zda jsme se opravdu jako lidstvo posunulo, či v naší společnosti podobné názory pořád převládají.

3. Nastínění argumentů obou stran při nařčení W. Churchilla z rasismu

Nařčení vůči Winstonu Churchillovi se začala nejvíce objevovat v roce 2020 při protestech ve Spojených Státech amerických po vraždě George Floyda. Vlna nenávisti vůči mnoha osobnostem se zvedla hlavně díky sociálním sítím a sdílení poškozených soch těchto osobností v médiích. Mnoho akademiků, žurnalistů, ale i příbuzných se začalo k těmto nařčením veřejně vyjadřovat. Avšak faktem zůstává, že velká řada lidí zrovna na tyto problematické názory Churchilla poukazovala už v minulosti. Nikdo nemůže jasně říci, co si doopravdy myslel o určitých věcech a lidech, možná by to nedokázal ani Churchill sám, s ohledem na fakt, že se v některých věcech jeho pohled často měnil. Mnoho akademiků a příbuzných se snaží jeho názory do jisté míry obhajovat. Zatímco druhá skupina akademiků, žurnalistů a lidí patřících do menšin proti nimž měl Churchill v minulosti určité nekorektní názory, na druhou stranu dávají důraz na skoncování s idealizací lidí s rasistickými názory a obhajování těchto názorů, jen proto, že udělali za svůj život nějaké dobré skutky.

Možným problémem je i odlišné lidské vnímání minulosti nebo vůbec pochopení historie. Historie je často vnímána jako rovná křivka plná dat, jmen a událostí, ale hlavně faktů. To však není vždy tak úplně pravda. Samozřejmě v zemích pod vlivem diktátorství či nějakou nedemokratickou vládou nebo v zemi kde demokracie slábne, nám asi není příliš divné přijmout fakt, že je tam historie ovlivněna danou vládou a její propagandou. Avšak ani v demokratických zemích západu často historie není předkládána se všemi fakty. To je možná jeden z důvodů, který vadí lidem určitých menšin, jelikož ukazování a učení minulosti s důrazem jen na ta neproblematické skutečnosti, často ukazuje na fakt, že společnost si je sama vědoma, jak jsou určitá témata dodnes aktuální. Všude po světě jsou od roku 2020 slyšet zmínky o jakém si přepisování minulosti, avšak jak český historik Michal Stehlík zmínil, v jednom z jeho rozhovorů na téma Winstona Churchilla, dnes se neděje nic neobvyklého, co by se v minulosti nedělo. Historie

funguje způsobem, že mi ji neustále aktualizujeme, aby nám dávala smysl z pohledu našeho moderního vnímání 21. století (Floriánová 2020). Historie je vědní obor, jehož úkolem je nás nejen informovat o minulosti, ale také nám dát dostatek informací, abychom byli schopni se z ní nějak poučit a neopakovat stejné chyby. Je jasné, že nemůžeme hodnotit činy osobností z dávné historie, třeba i před naším letopočtem, avšak osoba žijící v minulém století se od nás a našich názorů na lidská práva až tak příliš nelišila.

Při rozdělení do dvou skupin, tedy do zastánců Winstona Churchilla a do jeho odpůrců, vyzní několik důležitých dotazů. Jedou z hlavních otázek je, zda lze opravdu uznávat člověka za určité činy a rovněž přiznat jeho pochybení a fakt, že možná nebyl o nic lepší než lidé, proti nimž se sám postavil. Je možné uznávat osobnosti za určité činy a postavit několik soch za tyto činy bez jakéhokoliv zohlednění jejich ostatních rozhodnutí? Je možné ospravedlnit problematické chování vůči nějaké menšině tím, že názory či činy dáme do historického kontextu, v níž byla tato menšina diskriminována, a tak to prostě, z pohledu mnoha lidí, bylo. Můžeme ospravedlnit chování člověka při pohledu nejen na období v němž žil, ale i na jeho původ a vzdělání? Zdá se, že nikdo odpověď na tyto otázky nezná, nebo přesněji řečeno, nikdo není schopen se na jedné shodné odpovědi dohodnout. Každý má jiné názory nejen na odpověď na tyto dané otázky, ale i na to, kdo by měl být vůbec přijímán do diskuze o těchto tématech. V následující části své práce se pokusím přiblížit argumenty stran diskuze o daném tématu, a i nastíním, proč není jednoduché na otázky ani odpovědět ani najít určitou shodu mezi jednotlivci účastníci se diskuze.

3.1. Argumenty zastánců Winstona Churchilla

Skupina sama o sobě se liší ve svých názorech a někdy i vysvětlení dané situace, která se právě teď odehrává okolo Churchilla. Někteří nesouhlasí s jakýmkoliv nařčeními vůči jeho osobě, zatímco jiní přiznávají, že některé z jeho výroků či rozhodnutí nebyly rozhodně formální či správné z našeho pohledu i z pohledu některých lidí žijících za jeho doby. Je zde také velký rozdíl mezi jeho

zastánci z Velké Británie nebo například z České republiky nebo Spojených států. Zatímco Britové, je nutné dodat, že převážně běloši, se jeho názorů zastávají daleko více a často ignorují jeho výroky. Připomínají hlavně původ těchto rasistických výroků, jež je většinou z deníků nebo dopisů osob, kteří s Churchillem nějak komunikovali. Zmiňují i důvod, proč jsou všude po světě postaveny jeho sochy, což je jeho boj proti nacistům za druhé světové války.

Pokud se chvíli zastavíme jen u soch Winstona Churchilla a jejich ničení převážně v roce 2020, názory na tyto činy se u jeho zastánců až tak neliší. Většina souhlasí s tím, že by sochy neměly být ničeny, avšak jejich odůvodnění se rozcházejí. Například český spisovatel Pavel Kosatík v rozhovoru řekl, že sochy u nás v České republice jsou postaveny z naprosto jiných důvodů, než ty ve Velké Británii nebo ve Spojených státech, a to je pro něj důležité si uvědomit, avšak zároveň dodává, že by měli mít možnost rozhodnout lidé, kterých se tato záležitost týká, hlavně ti, jež musí žít nebo se jen často pohybovat v okolí těchto soch (Česká televize 2020). Baker s tímto souhlasí, hlavně s uvědoměním si, za co jsou dané osoby oslavovány, avšak upozorňuje na důležitost připomínání i právě kontroverzních či problémových názorů těchto osobností (Baker 2021). Důležitou otázkou je, jak tyto dva body skloubit, zda opravdu lze uznávat člověka za nějaké činy, zatímco otevřeně mluvit o jeho problematických názorech. Problém to asi není tak velký, jak se na první pohled zdá. Často je vytvářena iluze, kdy pozitivní a námi viděné jako správné akce jsou dávány do popředí a jsou poté určitým způsobem vyobrazovány ty kontroverzní a problematické názory v pozadí jako až ne tak podstatné (Toye 2020). Možná to je právě tím důvodem, proč jsou napadány sochy zrovna Winstona Churchilla, protože Velká Británie dodnes minimalizuje svoji koloniální historii a rasismus, jež je obrovským problémem v zemi. Jak zmiňoval i Stehlík, je pravděpodobné, že tyto kontroverze vyvstávají z daleko hloupějších problémů ve společnosti spojených s rasismem a xenofobií, nežli jen z problému stavění soch pro podobné lidi jako byl Churchill, tohle je pouze jeden z vybraných snazších způsobů, jak tyto problémy řešit (Floriánová 2020).

Nejen reakce na protesty proti rasismu, ale i právě na poškozování nebo strhávání soch, byly rozdělené, avšak je vidět jisté nepochopení daného a velmi reálného problému se společností, hlavně v Británii a Spojených státech. Naprosto odlišný názor má například politolog Tomský, jenž razantně odmítl nařknutí Churchilla rasistou a také uvedl, že podle něj Británie není rasistickou zemí. Také má odlišný názor na změnu vnímání historie, zatímco jiní historici tuhle reakci berou jako normální vývoj, on v tom vidí prostou vlnu nenávisti proti minulosti a přepisování historie (CNN Prima News 2020). Tyto jeho připomínky jsou jasně odvozeny od jeho pravicové ideologie a vnímání problémů hlavně ve Velké Británii a Spojených státech amerických. On sám totiž nevidí žádné rasové problémy v těchto státech a podle něj mohou za tyto věci média, jež rasismus nadhodnocují, a to i v případě rasově motivovaných napadání policisty, které jsou pouze činěny kvůli náročným bojům proti gangům (Tomský 2021). Jedním z lidí, jež měli podobné názory jako Tomský, je pravuk samotného Churchilla sir Nicholas Soames. On měl problém hlavně s Churchillovou universitou na Cambridge universitě, která vydala živý rozhovor s akademiky probírající Churchillovi kontroverze, jež on nazval nedbalými a obvinil je z prezentování pouze jedné strany argumentu (Ng 2021). Na stejný rozhovor vydal svůj názor i britský konzervativní think tank Policy Exchange, ale měl opět problém s informacemi sdílenými v daném videu. Celé video nazvali jako útok na Churchillovo jméno a pokus diskreditovat jeho úspěchy, podle nich bylo plné lživých nařknutí (Roberts – Gebreyohanes – Soames 2021). V jistých částech však autoři ignorovali fakta a brali sdělení skutečností akademiků jako lži, i přesto, že existují pro tyto, například názory Churchilla vůči Indům, důkazy.

Tito jedinci nebyli samotní. Většina osobností, jež se jednoznačně Churchilla zastala, často napadá neurčitá fakta, která nelze ničím podložit. Jedním z příkladů by mohl být Andrew Roberts a jeho recenze na knihu od Geoffreyho Wheatcrofta, jež se zabývá právě kontroverzemi Winstona Churchilla. Ve svém článku opravuje chyby Wheatcrofta, avšak do jisté míry zmenšuje význam Churchillových rozhodnutí, které stály život obrovské množství lidí do pouhých

malicherností (Roberts 2021). Tyto názory nejsou ojedinělé, a i k větším útokům na Churchilla i na rasismus v britské společnosti. Dalším mnohokrát opakovaným argumentem je vyzdvihování problému druhé světové války nad ostatní. Druhá světová válka byla obrovská tragédie a stála milióny životů, to však neznamená, že ostatní události nejsou podstatné, dokud neumře v porovnání stejné množství lidí, hlavně bělochů. Někteří akademici jsou i proti nazývání Churchilla rasistou a jediné odůvodnění pro ně, je jeho boj proti fašismu a Hitlerovi, na ostatní jeho velké kontroverze, například hladomor v Bengálsku nahlížejí spíše pouze jako jeden z následků války (Matthews 2020). Jak už jsem však zmiňovala v druhé kapitole této práce, důvod hladomoru není tak jednoznačný, jak se na první pohled zdá a reakce na něj byla, podle většiny akademiků zabývajících se danou událostí, velmi nedostatečná.

3.2. Argumenty pro změnu vnímání Winstona Churchilla jako bojovníka proti rasismu

Mezi odpůrci Winstona Churchilla je, s ohledem na druh tématu, velké množství lidí různých ras. Převážně tedy obyvatel z Indického subkontinentu, Afriky či lidé, jejichž předchůdci z těchto kontinentů imigrovali. Oni však nejsou jediní, kteří na jeho rasismus upozorňují, v této skupině je i řada bělochů. Jejich pohled na danou problematiku se liší hlavně mírou, jakou jsou schopni se do dané situace vcítit, hlavně pokud vezmeme v potaz, že žijeme stále ve společnosti, jež se potýká s rasismem, a hlavně systémovým rasismem. Věci, jež třeba nepříjdou jako velký problém dnešní době bělochům, dokáží jiní přenést do reality dnešní doby snadno, díky každodenním potýkáním se s rasismem. Jak už jsem zmínila v předchozí podkapitole na otázku, zda byl Churchill rasista, odpovědělo i několik akademiků ano, i přesto, že se Churchilla s větší mírou zastávali. Například historik Hnízdo poukazuje na fakt, že on sám svými názory do své doby již příliš nezapadal a byl s nimi z části zaseklý v minulé době, to se týká nejen jeho rasistických výroků, ale i například břemene bílého muže (Hnízdo 2020). Lidé, jež upozorňují na jeho kariéru nejčastěji zmiňují kontroverze, jež jsem zmínila i já

v druhé kapitole, ale i některé další nepříliš probírané. Nejčastěji jsou to jeho rasistická vyjádření vůči Asiatům, Arabům, domorodému obyvatelstvu či Afroameričanům, poté jeho nedostatečné reakce na hladomor v Bengálsku nebo ostré odezvě na povstání Mau Mau v Keni a použití hrůzných mučících technik na zadržených lidech v koncentračních kempech. Někteří připomínají i vůli Churchilla použít jedovaté plyny v boji, jeho obrovský neúspěch v bitvě u Gallipoli nebo jeho zvláštní vztah k Islámu a Judaismu, který nedával smysl ani jeho blízkým (Wood 2018).

Snaží se jistým způsobem ukázat realističtější obraz Churchilla, než je ten vyzdvihovaný. Jedním z důležitých faktorů jisté změny vnímání jeho osobnosti hlavně ve Velké Británii může být jeho vliv na vzdělávací systém, který často nijak nekritizuje kontroverzní historie země, spíše se tato fakta snaží odsunout do pozadí (Patočková 2020). Dalším z příkladů by mohl být zmíněný panel Churchillovi univerzity na Cambridge, který pořádal, o jeho rasistické minulosti, naživo vysílaný rozhovor s několika akademiky. Mezi nimi byla i Priyamvada Gopal, jež vyučuje na Cambridgeské univerzitě. Mnoho útoků šlo po těchto vysíláních proti ní, některé byly i rasisticky motivované. Ona sama tyto útoky vyzdvihuje, jelikož ukazují, podle ní, moralitu britské společnosti i jejich lhostejnost vůči jiným a k tomu dodává i zamyšlení, zda opravdu byl Churchill ten zmiňovaný hrdina, který porazil nacisty (Gopal 2021). Ještě za Churchilla života ve svých denících bývalý ministr pro Indii a Barmu napsal, že nevidí rozdíl v názorech Hitlera vůči židům a Churchilla vůči Indům (Mukerjee 2010: 27). Podobného názoru se zdá být i Gopal. Británie a samotný Churchill má na svědomí mnoho úmrtí nevinných lidí, byli první, kdo použili koncentrační kempy, vytvořili kolonie na skoro všech kontinentech na světě, avšak pokud za tyto životy a nastavené politiky nemohou politici, jež stáli na vysokých pozicích, v našem případě Winston Churchill, kdo za ně tedy přebírá odpovědnost?

Skupina akademiků napsala na téma mýtů o Churchillovi knihu, kde popisují fakt, že hlavně Britové v něm vidí své historické dědictví jako něco, na co by mohli být pyšní. Už však nevidí, že samotnému Churchillovi se tato podoba

v jejich myslích moc nepodobá. Stal se mýtickou postavou nejen díky lidu, ale také akademikům a žurnalistům, jež přetvořili jeho profil do podoby, jak ho známe hlavně v západní společnosti (Fielding – Schwarz – Toye 2020 :32–49). Je pravda, že Churchill byl politikem, jenž se zasloužil o porážku Hitlera. Byl bojovníkem proti antisemitismu, avšak to neznamená, že tato skutečnost může vymazat všechna jeho rasistická rozhodnutí, která stála mnoho lidských životů, před i po druhé světové válce. I jeho boj proti antisemitismu a podpora židovského státu je zpochybňována. Někteří poukazují na fakt, že jeho podpora zionismu je spíše antisemitistického rázu, neboť v té době stálo za hlavní myšlenkou k vytvoření tohoto státu, hlavně zbavení se židů v Evropě (Winstanley 2020). Británie v čele s Churchillem byla spolu se Spojenými státy americkými a Sovětským svazem na straně vítězů po druhé světové válce a nelze jeho osobě ubrat zásluhy za tento úspěch, avšak je nutné si uvědomit, že on sám by to nikdy bez pomoci nezvládl. On sice hrál důležitou roli při komunikaci se Spojenými státy, avšak ani on a jeho speciální vztahy nedokázaly přimět Roosevelta k připojení do války, pouze k určité pomoci. Churchill nebyl ani první člověkem, jež by použil přirovnání o železné oponě a na konci války už ani nedokázal odrazit tlak Sovětského svazu na východní a střední Evropu, kvůli upadající moci Britského impéria.

Závěr

Možným důvodem, proč se lidé nedokáží shodnout na Churchillově vině, či jak velkou roli opravdu hrál v některých politických rozhodnutích, z nichž je obviňován, je sám Churchill a jeho matoucí názory. Churchill byl rozhodně velmi inteligentní člověk a uměl se nadmíru dobře orientovat v politice, hlavně v jeho pozdějším životě a politické kariéře. Dokázal pochopit situaci ve společnosti a využít jí pro zlepšení svého postavení. Jedním z příkladů by mohlo být opuštění Konzervativní strany a přechod k Liberální straně a poté další přestup zpět ke Konzervativní straně. Za svého života změnil názor na eugenetiku, Irsko, ale třeba i židy, avšak u nich je to změna více komplikovaná, a nakonec není příliš podstatná, jelikož se vrátil při začátku druhé světové války k naprosté podpoře židů a jejich samostatného státu. Politiku a politiky nelze vidět černobíle, u mnoha i velmi kontroverzních osobností, lze nalézt něco pozitivního za co se zasloužily. V Churchillově případě je podle mě největším problémem jeho vyobrazování jako hrdiny druhé světové války až do bodu, kdy mnoho kontroverzí, o nichž se vědělo už za jeho života, bylo jaksi upozaděno. Protesty v roce 2020 nepřinesly žádné nové informace, pouze určité informace rozšířily daleko do celého světa přes sociální sítě.

Situace okolo soch významných osobností mi připomíná epizodu amerického seriálu *The Golden Palace* z 90. let. Rozhovor je při jedné scéně mezi Afroameričanem a běloškou z jihu o konfедераční vlajce a jaký odlišný symbol pro oba z nich má. V dnešní době řešíme podobnou situaci, zatímco pro některé, například Winston Churchill, představuje hrdinu, který bojoval proti Hitlerovi a později bolševikům, pro jiné je člověkem, jež způsobil smrt mnoha obyvatel po celém světě v bývalých britských koloniích, kvůli jeho nehumánním politickým rozhodnutím. Nemyslím si, že lidé chtějí, jakkoliv vymazat zásluhy Churchilla za druhé světové války, avšak není možné v moderní době pouze připomínat pozitiva. Naše názory na události a osoby jsou odvozeny od našeho vzdělání už od dětství, nejen ze školy a od rodiny, ale celkově od učení, od chování společnosti. Žijeme v patriarchální, homofobní, rasistické a ableistické společnosti, kde se často utváří

náš pohled na současnost i minulost do bodu, kdy někdy ani nevnímáme tyto zabudované nerovnosti v západní společnosti. Generace mileniálů a generace Z, tyto po století zabudované koncepty, začínají rozbíjet. Podobně jako to dělali sufražetky nebo bojovníci za lidská práva černochů ve Spojených státech v padesátých letech minulého století. Problémem jsou lidé, jež si tyto změny ve společnosti nechtějí přiznat. A to hlavně ti, kteří díky těmto diskriminacím něco získávají. Nemyslím si, že při těchto nařčeních, například z rasismu, jde opravdu o dané osoby, ale o daleko hlubší problémy společnosti, které nelze vyřešit prostým obviněním. Lidé si jednoduše vybírají, mohlo by se říci „snadnější“ cíle a přes ně se snaží upozornit na problémy nastavených diskriminačních systémů, které podobné problémy dodnes ignoruje, dokonce se jich i zastává.

Osobně si myslím, že Churchill rasistou opravdu byl a nijak se svými názory netajil. I přes svoji oblibu Britského impéria, měl jasně největší zájem o úspěch a prosperitu hlavně Britských ostrovů. Ostatní, jež spadali pod Británii pro něj byli pouze periferií, kterou může využívat pro suroviny, odbyt produktů a levnou pracovní sílu. Věřil, že běloši, a hlavně Anglosasové jsou lepší rasou a měli by proto vládnout a rozhodovat za ostatní, z jeho pohledu méně inteligentní a slabší rasy. Při druhé světové válce ho zajímalo pouze vítězství nad Hitlerem než Bengálci v Britské Indii. Po válce, když si uvědomil, kolik lidí tam opravdu zemřelo jeho nekompetentním zásahem, se rozhodl podávat veřejnosti lži postavené na ne zcela podložených důkazech. Jak jsem zmínila, on byl dobrým politikem, no žádný skutečně dobrý politik nemá nikdy čisté morální zásady. Nemyslím si, že lze použít na jeho názory omluvu s ohledem na dobu ve které žil. Za prvé není to až tak dávno, žil v první až do začátku druhé poloviny minulého století. Za druhé, jen protože něco bylo viděno jako normální chování nebo vyjadřování neznamena, že to také tak braly i diskriminované skupiny obyvatel. Rozdílem však je jejich dnešní svoboda, při níž mohou své názory vyjádřit a lidé je skutečně poslouchají. Mají i daleko více práv z legálního hlediska, už na ně není nahlíženo jako na druhořadé občany.

Seznam použité literatury:

Addison, P. (2005). *Churchill The Unexpected Hero* (Oxford: Oxford University Press).

Ansbach, J. (2016). Using Memorials to Build Critical Thinking Skills and Empathy. *The English Journal* 105 (4), s. 81–87.

Baker, P. (2021). The Case Against Winston Churchill. *The New York Times*. 26. 10. 2021 (<https://www.nytimes.com/2021/10/26/books/review/geoffrey-wheatcroft-churchills-shadow.html>, 21. 3. 2022).

Barša, P. (2011). *Paměť a Genocida: Úvahy o politice holocaustu* (Praha: Argo).

BBC (2011). *Mau Mau uprising: Bloody history of Kenya conflict*. 7. 4. 2011 (<https://www.bbc.com/news/uk-12997138>, 7. 9. 2021).

Blunt, W. (1921). *My Diaries: Being A Personal Narrative Of Events, 1888-1914, Volume 2* (New York: Alfred A. Knopf).

Bowcott, O. (2008). Revealed: Britain's torture of Obama's grandfather. *The Guardian*. 3. 12. 2008 (<https://www.theguardian.com/world/deadlineusa/2008/dec/03/obama-grandfather-maumu-torture>, 6. 9. 2021).

Cambridge Dictionary (nedat.). Racism. *Cambridge University Press*. (<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/racism>, 5. 12. 2021).

CNN Prima News (2020). *Menšiny jsou popichovány extrémní levicí k nenávisti vůči naší civilizaci, míní Tomský*. 12. 6. 2020 (<https://cnn.iprima.cz/tomsky-mensiny-jsou-popichovany-extremni-levici-k-nenavisti-vuci-nasi-civilizaci-4413>, 24. 3. 2022).

Česká televize (2020). *Pražská socha Churchilla neřeší jeho chování k Bengálsku, tvrdí historik*. 22. 6. 2020 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3124571-prazska-socha-churchilla-neresi-jeho-chovani-k-bengalsku-tvrdi-historik>, 20. 3. 2022).

Dickinson, M. (2015). Winston Churchill: the Imperial Monster. *CounterPunch*. 28. 1. 2015 (<https://www.counterpunch.org/2015/01/28/winston-churchill-the-imperial-monster/>, 28. 8. 2021).

Ferguson, N. (2006). *The War of the World: Twentieth-Century Conflict and the Descent of the West* (New York: The Penguin Press).

Fielding, S. – Schwarz, B. – Toye, R. (2020). *The Churchill Myths*. (Oxford: Oxford University Press).

Floriánová, M. (2020). Historik o ničení soch: Koněv je politikum, Češi mají problém s rasismem. *iDNES*. 15. 6. 2020 (https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rozstrel-michal-stehlik-historik-narodni-muzeum-sochy-strzeni-vandalismus-protesty-osobnosti.A200612_145208_domaci_pmk, 20. 3. 2022).

Forth, A. – Kreienbaum, J. (2016). A Shared Malady: Concentration Camps in the British, Spanish, American and German Empires. *Journal of Modern European History* 14 (2), s. 245–267.

Gilbert, M. (2009). Churchill And Eugenics. *The International Churchill Society*. 31. 5. 2009 (<https://winstonchurchill.org/publications/finest-hour-extras/churchill-and-eugenics-1/>, 5. 3. 2022).

Gopal, P. (2021). Why can't Britain handle the truth about Winston Churchill? *The Guardian*. 17. 3. 2021 (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2021/mar/17/why-cant-britain-handle-the-truth-about-winston-churchill>, 26. 3. 2022).

Groce, W. (2016). The Value of History: When History and Memory Collide. *History News* 71 (1), s. 5–6.

Hari, J. (2010). The Two Churchills. *The New York Times*. 12. 8. 2010 (<https://www.nytimes.com/2010/08/15/books/review/Hari-t.html>, 2. 9. 2021).

Heyden, T. (2015). The 10 greatest controversies of Winston Churchill's career. *BBC*. 26. 1. 2015 (<https://www.bbc.com/news/magazine-29701767>, 27. 8. 2021).

Hnízdo, B. (2020). Byl Churchill rasista? Mluvil tak a spouště lidí to už tehdy neseďlo, říká historik Hnízdo. *Hospodářské Noviny*. 11. 6. 2020 (<https://zahranicni.hn.cz/c1-66776550-byl-churchill-rasista-mluvil-tak-a-spouste-lidi-to-uz-tehdy-nesedelo-rika-historik-hnizdo>, 18. 4. 2022).

Jayasuriya, L. (1998). Opinion: Old Racism, New Racism. *Australian Quarterly* 70 (5), s. 4–5.

Jones, D. (2010). Becoming a Victorian. *The Spectator*. 20. 3. 2010 (<https://www.spectator.co.uk/article/becoming-a-victorian>, 27. 8. 2021).

Kuwonu, F. (2021). ‘The biggest challenge is ableism, not my disability’. *Africa Renewal*. 10. 8. 2021 (<https://www.un.org/africarenewal/magazine/august-2021/%E2%80%98-biggest-challenge-ableism-not-my-disability%E2%80%99>, 20. 12. 2021).

Langworth, R. (2020). Hearsay Doesn't Count: The Truth About Churchill's "Racist" Epithets". *The Churchill Project – Hillsdale college*. 2. 7. 2020 (<https://winstonchurchill.hillsdale.edu/churchills-racist-epithets/>, 27. 8. 2021).

MacKenzie, D. (1976). Eugenics in Britain. *Social Studies of Science* 6 (3/4), s. 499–532.

Matthews, K. (2020). Winston Churchill was many things — but 'racist' was not one of them. *The Hill*. 15. 6. 2020 (<https://thehill.com/opinion/civil-rights/502684-winston-churchill-was-many-things-but-racist-was-not-one-of-them>, 23. 3. 2022).

Milton, G. (2013). Winston Churchill's shocking use of chemical weapons. *The Guardian*. 1. 10. 2013 (<https://www.theguardian.com/world/shortcuts/2013/sep/01/winston-churchill-shocking-use-chemical-weapons>, 19. 3. 2022).

Mukerjee, M. (2010). *Churchill's Secret War: The British Empire and the Ravaging of India during World War II*. (New York: Basic Books).

Mukerjee, M. (2010). Winston Churchill's Plan for Post-war India. *Economic and Political Weekly* 45 (32), s. 27–30.

Nanda, B. R. (1996). Nehru and the British. *Cambridge University Press* 30 (2), s. 469–479.

Neufeldt, A. (1995). Empirical Dimensions of Discrimination against Disabled People. *Health and Human Rights* 1 (2), S. 174–189.

Ng, K. (2021). 'Idiotically sloppy': Churchill's grandson accuses college event of 'trashing' grandfather's reputation. *Independent*. 28. 2. 2021 (<https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/churchill-grandson-college-event-trashing-reputation-nicholas-soames-b1808488.html>, 24. 3. 2022).

Nora, P. (1989). Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire. *Representations* 26, s. 7–24.

Ogot, B. A. (2005). Review: Britain's Gulag. *The Journal of African History* 46 (3), s. 493–505.

Patočková, T. (2020). Churchill byl nekriticky heroizován, jeho obraz teď dostane na frak, říká historik. *Aktuálně*. 11. 6. 2020 (<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/churchill-by-l-nekriticky-heroizovan-jeho-obraz-ted-dostane-n/r~934ac258abf611eaa6f6ac1f6b220ee8/>, 18. 4. 2022).

Rickford, R. (2016). Black Lives Matter: Toward a Modern Practice of Mass Struggle. *New Labor Forum* 25 (1), s. 34–42.

Roberts, A. – Gebreyohanes, Z. – Soames, N. (2021). ‘The Racial Consequences of Mr Churchill’: A Review. *Policy Exchange*. 28. 2. 2021 (<https://policyexchange.org.uk/publication/the-racial-consequences-of-mr-churchill-a-review/>, 24. 3. 2022).

Roberts, A. (2018). Modern criticism of Winston Churchill is fake history – it’s based on quotes taken out of context. *inews*. 6. 4. 2018 (<https://inews.co.uk/opinion/comment/winston-churchill-criticism-andrew-roberts-141756>, 25. 8. 2021).

Roberts, A. (2021). A Churchill character assassination too far? *The Spectator*. 12. 8. 2021 (<https://spectatorworld.com/book-and-art/churchill-shadow-character-assassination/>, 23. 3. 2022).

Rubinstein, W. (2004). Winston Churchill and the Jews. *Jewish Historical Studie* 39, s. 167–176.

Sen, A. (1977). Starvation and exchange entitlements: a general approach and its application to the great Bengal famine. *Cambridge Journal of Economics* 1 (1), s. 35–36.

Sen, A. (1981). *Poverty and Famines: An Essay on Entitlement and Deprivation*. (Oxford: Clarendon Press).

Schlipphacke, H. (2015). The Place and Time of the Uncanny. *Pacific Coast Philology* 50 (2), s. 163–172.

Somashekhar, S. (2016). The disturbing reason some African American patients may be undertreated for pain. *The Washington Post*. 4. 4. 2016 (<https://www.washingtonpost.com/news/to-your-health/wp/2016/04/04/do-blacks-feel-less-pain-than-whites-their-doctors-may-think-so/>, 18. 8. 2021).

Tanner, J. (2012). Eugenics before 1945. *Journal of Modern European History* 10 (4), s. 458–479.

- The Churchill Project (2016). *Vox's Churchill Myths: There They Go Again*. 19. 2. 2016 (<https://winstonchurchill.hillsdale.edu/vox-churchill-myths/>, 7. 9. 2021).
- Thomas, J. (2014). medicalizing racism. *Sage Publications, Inc.* 13 (4), s. 24–29.
- Tomský, A. (2021). KOMENTÁŘ: Nešťastná Amerika – Alexander Tomský. *Novinky*. 28. 4. 2021 (<https://www.novinky.cz/komentare/clanek/komentar-nestastna-amerika-alexander-tomsky-40358537>, 23. 3. 2022).
- Toye, R. (2010). Churchill's Empire. *The New York Times*. 12. 8. 2010 (<https://www.nytimes.com/2010/08/15/books/review/excerpt-churchills-empire.html>, 9. 9. 2021).
- Toye, R. (2020). Yes, Churchill was a racist. It's time to break free of his 'great white men' view of history. *CNN*. 10. 6. 2020 (<https://edition.cnn.com/2020/06/10/opinions/churchill-racist-great-white-men-view-toye-opinion/index.html>, 21. 3. 2022).
- Transition Year Class 3 (2015). When the Black and Tans came calling to our school, 1920–1. *History Ireland* 23 (5), s. 40–43.
- Winstanley, A. (2020). Churchill was an anti-Semite who embraced Zionism as a colonial tool. *The Middle East Monitor*. 24. 6. 2020 (<https://www.middleeastmonitor.com/20200624-churchill-was-an-anti-semite-who-embraced-zionism-as-a-colonial-tool/>, 19. 4. 2022).
- Wood, I. (2010). *Britain, Ireland and the Second World War*. (Edinburgh: Edinburgh University Press).
- Wood, M. (2018). His Darkest Hour: 12 Times Winston Churchill Was Far From Being a Hero. *History Collection*. 12. 2. 2018 (<https://historycollection.com/darkest-hour-12-times-winston-churchill-far-hero/6/>, 18. 4. 2022).

Resumé

In this thesis I focused on controversial actions of Winston Churchill and reactions on them from his supporters as well as people who agree with putting blame on said politician. It is mostly focused on the racist controversies and how harmful consequences they had for people he had power over. I also wrote about Black Lives Matter and protests against racism in 2020 which brought up these Churchill's controversial decisions and opinions to the larger public. The main purpose of this thesis was to show the main arguments his supporters and their opposers use when it comes to his racism.

While his supporters argue that history should not be look at and judged based on our modern values and standards, the other group mostly consist of people who thinks this is a natural process that happens all the time. The main issue seems to not actually be Churchill, but problems and discriminations people who belong to certain minorities have to deal with daily. Through Churchill these issues are being shown to people, because sometimes it is easier to focus on smaller things rather than the bigger ones. Black Lives Matter and protests that followed the death of George Floyd in 2020 which included attacks on statues of controversial historical figures were put in the spotlight through social media. That made it possible for more people than even to share their feelings about things, like these statues of racists or formal slave owners that they are being push to hold in, purely based on still being viewed as a minority. Winston Churchill did make multiple racist statements and he also decided on things, which costed lives of millions of people, purely because he viewed them as secondary race. Arguments also deal with another problem of putting certain people on imaginary pedestal and giving them merits for something they did not do or did with a lot of help from other people.